

Mirosława Zakrzewska-Dubasowa, Marek Mądzik

Sprawozdanie z działalności Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 21 X 1982 do 30 IV 1985

Rocznik Lubelski 27-28, 307-310

1985-1986

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

S P R A W O Z D A N I A

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI LUBELSKIEGO ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO ZA OKRES OD 21 X 1982 DO 30 IV 1985 R.

Walne Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału PTH odbyło się w dniu 21 października 1982 r. Zostały wtedy wybrane władze Oddziału — Zarząd i Komisja Rewizyjna, oraz delegaci na Walny Zjazd PTH. Na odbytym tego dnia posiedzeniu z udziałem wiceprezesa Zarządu Głównego — prof. dr. Kazimierza Myślińskiego, Zarząd ukonstytuował się następująco:

prezes — prof. dr hab. Mirosława Zakrzewska-Dubasowa
wiceprezesa — dr Jan Skarbek, mgr inż. Henryk Gawarecki
sekretarz — dr Marek Mądzik
zastępca sekretarza — dr Henryk Kowalski
skarbnik — dr Bronisław Mikulec

oraz członkowie Zarządu: mgr Ireneusz Caban, mgr Franciszek Cieślak, doc. dr hab. Albin Koprucki, doc. dr hab. Artur Korobowicz, doc. dr hab. Stanisław Litak, prof. dr hab. Zygmunt Mańkowski, dr Józef Marczuk, dr Bogusław Pawłowski, dr Henryk Wąsowicz, dr Adam Andrzej Witusik, dr Krystyna Wróbel-Lipowa.

Komisja Rewizyjna ukonstytuowała się następująco: przewodniczący — mgr Feliksa Pomarańska, sekretarz — dr Danuta Winiarska, członkowie: dr Anna Pawłowska, dr Henryk Sadaj, prof. dr hab. Eugeniusz Wiśniowski.

W okresie sprawozdawczym działalność Lubelskiego Oddziału PTH i jego Zarządu skupiała się wokół następujących zadań:

1 — w zakresie upowszechniania wiedzy historycznej organizowanie powszechnych wykładów w cyklu „Kim jesteśmy jako naród” oraz serii odczytowych związanych tematycznie z: 300 rocznicą odsieczy wiedeńskiej, 190 rocznicą insurekcji kościuszkowskiej, 40-leciem PRL, 400-leciem śmierci Jana Kochanowskiego;

2 — w zakresie działalności wydawniczej nadrobienie zaległości w druku organu Oddziału — „Rocznika Lubelskiego” t. XXIII/XXIV i t. XXV/XXVI, oraz podjęcie trudnych prac nad Lubelskim Słownikiem Biograficznym.

Wymienione zadania i kierunki pracy były przedmiotem działań Zarządu i jego komisji w okresie kadencji.

Sprawy organizacyjne

Oddział obejmuje ewidencyjnie 91 członków. Są to pracownicy UMCS, KUL, Archiwum Państwowego, Muzeum na Majdanku, nauczyciele, pracownicy bibliotek. W czasie kadencji zmarł dr Henryk Sadaj, długoletni członek PTH, w okresie kilku ostatnich kadencji członek Komisji Rewizyjnej.

Od kilku lat liczba członków Oddziału pozostaje na tym samym poziomie. W 1983 r. przyjęto 1 osobę, w 1984 r. — nikogo, chociaż w tym samym okresie pracę w obu uniwersytetach, archiwum itp. podjęło wielu młodych historyków, absolwentów lubelskich uczelni. W szeregach Oddziału zbyt mało jest nauczycieli historii miejscowych szkół, brakuje także studentów wyższych lat studiów. Jest to niepo-

kojące zjawisko, na które i poprzednio Zarząd Oddziału zwracał uwagę. Wyraźnie obserwuje się brak szerszego zainteresowania pracami Oddziału ze strony potencjalnych kandydatów na członków Towarzystwa.

Nadal mamy poważne trudności w systematycznym gromadzeniu składek. Zaległości są spore i na razie nic nie wskazuje, by można je było szybko wyrównać. W 1983 r. na bieżąco składki opłaciło 30 członków, zaległości za 1 rok miało 24 członków, powyżej jednego roku — 38. W 1984 r. sytuacja była gorsza: regularnie składkę opłaciło tylko 18 członków, zaległości za 1 rok — 18 członków, za 2 lata — 17, za 3 lata — aż 37, którzy formalnie powinni zostać skreśleni z listy członków Oddziału. Zarząd proponuje w tej sytuacji powołać drugiego skarbnika, na KUL-u.

W okresie całej kadencji Zarząd pracował kolektywnie. Odbyło się 11 posiedzeń, na których omawiano przede wszystkim następujące sprawy: założenia planu pracy na lata 1983—1984 i ocena ich realizacji, problemy wydawnicze („Rocznik Lubelski” i Lubelski Słownik Biograficzny), akcja odczytowa, przebieg i ocena olimpiad historycznych. Powołano też działające w ramach Zarządu komisje: wydawniczą, odczytową, współpracy ze środowiskiem, współpracy z nauczycielami.

Sprawy wydawnicze

W okresie sprawozdawczym ukazał się drukiem tom XXIII/XXIV „Rocznika Lubelskiego” za lata 1981—1982 o objętości ok. 15 arkuszy. W ostatniej fazie produkcji jest też następny podwójny tom „Rocznika Lubelskiego” (XXV/XXVI) za lata 1983—1984. Wydanie dwóch tomów o poszerzonej objętości i podwójnej numeracji pozwoliło na nadrobienie sporych zaległości. Środki finansowe na ten cel zostały przekazane przez Urząd Wojewódzki w Lublinie.

Zaawansowane są prace nad monografią Tomaszowa Lubelskiego pod red. dr. Ryszarda Szczygła, ale ostatnio inicjatywa ta znalazła się w pewnym impasie. Zarząd ma nadzieję, iż są to kłopoty przejściowe i monografia znajdzie się niebawem w druku.

Jeśli idzie o dawniejsze inicjatywy wydawnicze, to Zarząd zajął się tą sprawą na posiedzeniu w dniu 24 lutego 1983 r. Rozpatrzono wniosek o finansowe rozliczenie zleconych przez byłe powiatowe rady narodowe jeszcze przed kilkunastu laty zadań wydawniczych. Materiały w postaci maszynopisów, które zostały przygotowane na sesje regionalne, znajdują się u redaktorów (prof. dr W. Ćwik — Krasnystaw) bądź w posiadaniu Oddziału po przejęciu ich (Opole, Bełżyce) po śmierci redaktora doc. dr. hab. Stanisława Tworka. W obecnej sytuacji opublikowanie tych materiałów w postaci książek staje się zadaniem bardzo trudnym (kłopoty poligraficzne, wysokie koszty druku, konieczność opracowania na nowo niektórych rozdziałów). Zarząd Oddziału podjął więc na wspomnianym posiedzeniu decyzję o rozliczeniu finansowym zaniechanych zadań wydawniczych do wysokości poniesionych kosztów i przejęciu pozostałych z rozliczeń kwot, przeznaczając je na finansowanie działalności wydawniczej Oddziału.

Zarząd podjął natomiast nową inicjatywę wydawniczą — Lubelski Słownik Biograficzny. Nad tym wielotomowym wydawnictwem pracę podjęło całe środowisko naukowe Lublina. Powołany został Komitet Redakcyjny LSB: prof. dr hab. Mirosława Zakrzewska-Dubasowa, mgr inż. Henryk Gawarecki, doc. dr hab. Albin Kopruckownik, dr Jan Skarbek, dr Adam Andrzej Witusik. Komitet zwrócił się do pracowników obu uczelni o nadsyłanie propozycji haseł osobowych. Obecnie jest już przygotowany alfabetyczny zestaw haseł, została wykonana specjalna kartoteka

(wydrukowano karty), otrzymano także z Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie pieniądze na ten cel.

W sprawach wydawniczych kontynuowano współpracę z Wydawnictwem Lubelskim.

Działalność odczytowa

W okresie sprawozdawczym akcja odczytowa była bardzo bogata i urozmaicona. Zorganizowano kilka serii odczytów:

1 — z Radą Wojewódzką Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego cykl „Kim jesteśmy jako naród”, trwający przez cały 1983 i początek 1984 r., przy czym prelegentami byli nie tylko członkowie Oddziału. Odczyty wygłosili: mgr Stanisław Rostworowski, prof. dr hab. Wiesław Śladkowski, dr hab. Jan Jachymek, dr Bogusław Pawłowski, dr Emil Horoch, prof. dr hab. Zygmunt Mańkowski, mgr Józef Kurdybelski (Toronto), red. Witold Olszewski, doc. dr hab. Edward Olszewski, dr Jerzy Jagiełło;

2 — z Osiedlowym Klubem ABC na Czechowie zorganizowano dwie serie odczytów:

a) poświęconą polskiemu ruchowi robotniczemu (na przełomie 1982/83). Z referatami wystąpili: doc. dr hab. Albin Kopruckowniak (dwukrotnie), dr Jan Lewandowski, dr Emil Horoch, dr Mieczysław Wieliczko, doc. dr hab. Edward Olszewski.

b) poświęconą historii Lublina. Odczyty wygłosili: prof. dr Kazimierz Myśliński, dr Ryszard Szczygieł, dr Grażyna Janusz-Pawłowska;

3 — z Klubem Międzynarodowej Prasy i Książki z okazji rocznicy odsieczy wiedeńskiej. Referaty wygłosili: dr Adam Andrzej Witusik, dr Mieczysław Wieliczko, dr Władysław Myk;

4 — z Towarzystwem Miłośników Lublina kontynuowano cykl „Barwy dawnego Lublina”. Odczyty wygłosili: prof. dr Tadeusz Mencil, dr Bronisław Mikulec, inż. Henryk Gawarecki, doc. dr hab. Halina Wiśniewska, dr Władysław Froch;

5 — cykl odczytów z okazji 190-tej rocznicy bitwy raclawickiej. Wygłosili je: prof. dr hab. Wiesław Śladkowski i dr Adam Andrzej Witusik (dwukrotnie).

Zaangażowanie wielu członków Oddziału w tak ogromną akcję odczytową oraz fakt, iż w poprzedniej kadencji zaznaczył się wyraźny spadek zainteresowania odczytami naukowymi spowodowały, że zaniechano organizowania naukowych posiedzeń Oddziału. W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie z referatem mgr Daniela Kołodziej („Idea niepodległego państwa polskiego w myśli politycznej Michała Łempickiego”).

Inne kierunki działalności

Zarząd przywiązywał wiele uwagi do uczestnictwa członków Oddziału w pracach różnego rodzaju stowarzyszeń, instytucji, organizacji społecznych i naukowych. W okresie sprawozdawczym lubelscy historycy, członkowie Oddziału brali aktywny udział w wielu sesjach naukowych i popularnonaukowych, organizowanych w naszym regionie i innych ośrodkach, przygotowując i wygłaszając referaty:

— w sesji naukowej w Jarosławiu poświęconej 300-jej rocznicy odsieczy wiedeńskiej (dr A. A. Witusik, dr R. Szczygieł, dr M. Wieliczko);

— w sesji poświęconej 400-leciu śmierci Jana Kochanowskiego (dr R. Szczygieł, dr A. A. Witusik, dr B. Trelińska);

— w sesji poświęconej dziejom kultury pogranicza polsko-ruskiego w dobie staropolskiej (dr H. Gmiterek, dr A. A. Witusik, dr M. Chachaj);

— w sesji we Włodawie z okazji 450-lecia miasta (doc. dr J. Gurba, dr R. Szczygieł, dr H. Gmiterek, dr S. Wiśniewski, dr A. Wójcik, dr B. Pawłowski, doc. dr hab. E. Olszewski);

— w konferencji poświęconej 190-tej rocznicy powstania kościuszkowskiego (prof. dr T. Mencel, dr J. Skarbek, doc. dr hab. J. Ziótek);

— w sesji poświęconej dziejom Łącznej (dr A. Sochacka, dr R. Szczygieł, dr A. A. Witusik, prof. dr T. Mencel, dr S. Wiśniewski, dr J. Lewandowski, dr E. Horoch, dr J. Marszałek, dr J. Wrona).

Członkowie Oddziału uczestniczyli też w pracach Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. W okresie sprawozdawczym wygłosili oni w Komisji Historycznej LTN szereg odczytów naukowych.

Współpracowano również z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie, biorąc udział w komisjach kwalifikacyjnych na stopnie specjalizacji (prof. dr hab. Z. Mańkowski, prof. dr hab. W. Śladkowski).

W okresie sprawozdawczym odbyły się trzy kolejne olimpiady historyczne. Nad przebiegiem eliminacji szkolnych i okręgowych czuwał Komitet Okręgowy pracujący pod kierownictwem prof. dr hab. Wiesława Śladkowskiego oraz mgr Danieł Kołodziej i mgr Bogusława Kasperka jako sekretarzy. Zarząd był na bieżąco informowany o przebiegu prac Komitetu Okręgowego. Członkom Komitetu oraz jury olimpiad Zarząd — jako organizator eliminacji okręgowych — składa serdeczne podziękowania za wniesiony wkład pracy.

W minionej kadencji tradycyjnie już dobrze układały się stosunki z władzami partyjnymi i administracyjnymi miasta i województwa. Informowano je o naszych działaniach, głównie wydawniczych. Władze udzieliły poparcia nowej inicjatywie wydawniczej Oddziału — Lubelskiemu Słownikowi Biograficznemu. Otrzymujemy też z ich strony poważną pomoc, zwłaszcza finansową. Owocnie przebiegała współpraca z innymi instytucjami: Radą Miejską i Wojewódzką PRON, Wojewódzką Radą Towarzystw Regionalnych, Wydawnictwem Lubelskim, TPPR.

Omówione powyżej kwestie, realizacja nowych prac oraz dotychczasowe kierunki działalności Oddziału nasuwają pewne refleksje i zarysy działań, jakie Zarząd winien wziąć pod uwagę, rozpoczynając nową kadencję:

1 — w zakresie działalności wydawniczej należy kontynuować nową inicjatywę — Lubelski Słownik Biograficzny, skupiając wokół tego zadania całe środowisko naukowe Lublina;

2 — podjąć wysiłki do kontynuowania akcji odczytowej, nie zaniedbując jednakże organizowania posiedzeń naukowych Oddziału;

3 — rozwiązać nabrzmiałe problemy organizacyjne Oddziału — sprawa nowych członków, likwidacja „martwych dusz”, wyrównanie zaległości w opłacaniu składek;

4 — udzielać pomocy ruchowi regionalnemu w organizowaniu sesji popularno-naukowych, akcji wydawniczej i odczytowej.

Mirosława Zakrzewska-Dubasowa

Marek Mądzik